

Handläggare
Johan Hyrén
Utbildningsledare
Institutionen för individ och samhälle
070-1859527
johan.hyren@hv.se

Mottagare
u.remissvar@regeringskansliet.se
cc: ulrika.palm@regeringskansliet.se

Remissyttrande: Remiss av Statens skolverks redovisning av uppdrag om ett nationellt professionsprogram - U2024/01380.

Skolverket har anmodat Högskolan Väst att yttra sig över Statens skolverks redovisning av uppdrag om ett nationellt professionsprogram. Yttrandet har förankrats hos sakkunnig, Prorektor Lena Sjöberg. I beredningen av yttrandet har institutionens prefekt samt avdelningschefer kopplade till lärarutbildningarna inbjudits att lämna synpunkter på remissvaret. Även lärarkollegiet har fått möjlighet att bidra med synpunkter.

Kort sammanfattning

Högskolan väst ställer sig huvudsakligen positiv till förslaget men vill peka på några oklarheter, samt lyfta viktiga förutsättningar som bör vara för handen för en framgångsrik implementering. Våra synpunkter gäller oklarheter kring: (1) relationen mellan fortbildningskurser och magisterexamen (2) lärosätens autonomi (3) vilka kunskaper som bör anses giltiga vid meritering. Utöver detta vill vi göra ett medskick kring ersättningsmodellen för dessa kurser.

Övergripande synpunkter

Givet att lärosätena ges rätt förutsättningar är Högskolan Väst positiva till införandet av ett nytt tydligt kriteriebaserat och därigenom rättssäkert system för karriärvägar inom läraryrket och att man på sikt fasa ut den äldre Kariärsstegsreformen.

Kommentarer och ändringsförslag

Relationen mellan fortbildningskurser och magisterexamen, samt lärosätens autonomi

Ambitionen att fortbildningskurserna som ingår i meriteringsnivå 2 om 60 hp ska kunna räknas ihop till en magisterexamen är lovvärd, men samtidigt möjligen problematisk ur ett traditionellt examensperspektiv (beroende på hur förslaget tolkas). I författningskommentaren framgår att kurser eller praktiktäna forskning inom ”didaktik, kognitionsvetenskap, lärande, pedagogik,

pedagogiskt arbete, specialpedagogik, undervisningsämnen, utbildningsvetenskap eller utbildningsledning” (s24) sannolikt kommer anses vara relevanta. Samtliga av dessa fält är breda vilket rimligen betyder att det kommer finnas flera olika valbara kurser inom respektive fält. Detta betyder i sin tur att en lärare rimligen kan välja att läsa samtliga poäng inom ett eller ett fåtal fält. Ovanstående är helt rimligt utifrån ett fortbildnings- och meriteringsperspektiv där kursinriktning väljs ut baserat på vilka behov och utmaningar som finns i den verksamhet läraren arbetar (s 48f.) men som sagt möjligen problematiskt utifrån ett examensperspektiv där en magisterexamen i normalfallet har explicita examensmål som ska vara uppnådda. Annorlunda uttryckt: *Hur säkerställer vi att examensmålen för magisternivån har uppnåtts, givet att meriteringen bygger på att lärare plockar ihop sina 60 hp utifrån specifika behov i verksamheten?*

Ovanstående analys bygger då på antagandet att fortbildningskurserna på något vis ska kopplas till befintliga magisterprogram på lärosätena. Man skulle också kunna tolka skrivelsen som att det främst kommer handla om kurser som utvecklas inom ramen för den nationella arenan för samverkan för professionsprogrammet (NASP) som enligt förslaget bör etableras (s.8). Högskolan Väst ställer sig positiv till etablerandet av ett samverkansorgan för Skolverket, högskolor, universitet och yrkeshögskolor som bedriver lärarutbildning, *givet att lärosätenas autonomi respekteras*. Ramarna, i form av godkända områden för kurser, får gärna etableras inom ramen för en sådan arena, men det konkreta innehållet i kurserna måste lärosätena själva bestämma över (undantaget de obligatoriska kurserna som vi uppfattar kommer att utformas som en uppdragsutbildning från Skolverket). Lärosätenas autonomi måste värnas.

Frågan om vilka studieresultat och kunskaper som bör anses giltiga

Det finns ur ett lärosätetsperspektiv en tilltalande enkelhet i kravet att fortbildningskurserna ska ha genomgått efter lärarexamen, då lärosätet till stor del slipper hantera ärenden kring tillgodoräkning. Samtidigt förefaller det gå emot en grundläggande tanke inom rådande utbildningssystem, där uppnådda studieresultat gäller. Låt oss säga att vi i samverkan med Skolverket klassar en befintlig fristående kurs som behörighetsgivande fortbildningskurs (och som alltså inte ingår som underlag för lärarexamen). Då förefaller det godtyckligt att neka någon att räkna med dessa poäng i sin meriteringsansökan enbart för att studenten varit ambitiös och läst kursen parallellt med, eller innan, sina lärarstudier. Vad är det för beslutsprincip vi åberopar för att rättfärdiga en sådan regel? (Ovanstående problematik gäller inte de Skolverksstyrda obligatoriska kurserna utan övriga kurser.)

Problematiken som lyfts ovan gäller rimligen även för KPU-studenter med reell kompetens från ett tidigare yrkesliv. Det förefaller orimligt att en läkare som valt att omskola sig till lärare och som i sitt tidigare yrke specialiserat sig inom till exempel kognitionsvetenskap, inte ska kunna tillgodoräkna sig denna kunskap vid meritering (vilket rimligen blir konsekvensen av principen att det enbart är kunskap som förvärvats efter avlagd lärarexamen som kan räknas vid meritering). Annorlunda uttryckt: Som Högskolan Väst uppfattar konsekvensen av

förslaget riskerar det att hamna i konflikt med tidigare direktiv om *Validering av reell kompetens* och *Kompetensbedömning*¹. Om utredarna däremot tänker att validering av tidigare yrkeskunskap ska vara möjlig att återopa vid meritering hamnar vi i en situation med motstridiga beslutsprinciper då det verkar svårt att motivera varför man ska kunna tillgodoräkna sig kunskap man förvärvat via yrke men inte via studier. Vi har idag ett ökande antal personer som blir lärare genom just kompletterande pedagogisk utbildning och det vore olyckligt om denna väg in i yrket gjordes minder attraktiv genom att underkänna tidigare förvärvade kunskaper vid ett meriteringsförfarande.

Kopplat till frågan om vilka studiemeriter som ska anses giltiga finns en oklarhet i förslaget kring vad som ska gälla vid tillgodoräkning av utländska meriter. Det framgår inte huruvida det är samma regelverk som gäller för denna grupp (vilket alltså stipulerar att det enbart är kurser som genomgått efter lärarexamen som kan återopas). Följer man gängse praxis vid bedömning av meriter är så inte fallet utan då görs en bedömning av samtliga akademiska meriter. Skulle denna princip gälla även i detta fall har vi två olika principer, en för studenter som genomgått en svensk utbildning där enbart högskolepoäng som tagits efter examen räknas, och en annan för utländska studenter som får tillgodoräkna sig samtliga akademiska meriter. Skillnaden förefaller svår att motivera.

Ersättningsmodellen

Högskolan Väst vill också göra ett medskick angående *ersättningsmodellen* även om detta inte uttryckligen behandlas i förslaget. Men eftersom frågan är avgörande för en framgångsrik implementering bör den nämnas. Högskolan Väst menar att man bör se över ersättningsmodellen för meriteringskurserna i syfte att minska den ekonomiska risken för lärosätena. Vi vet att arbetsbördan för yrkesverksamma inom skolans område är hög, varför det är svårt att förutse både söktryck och genomströmning. Vi föreslår att man inrättar ett separat stöd, som inte är knutet till antal studenter eller prestation, för utveckling av kurser som ska ingå i professionsprogrammet; samt ändra fördelningen mellan HST och HPR så att lärosätena får en proportionerligt större intäkt när studenterna registrerar sig på kurser jämfört vid examination. Att i samverkan med huvudmännen identifiera behov och utveckla relevanta kurser är resurskrävande, varför det kommer behövas en ”utvecklingspeng” om detta arbete ska kunna göras med fullgod kvalitet. Och även om verksamhetsledarna är positivt inställda till att medarbetarna meriterar sig, så ska verksamheten gå ihop, varför de faktiska möjligheterna att fullfölja studierna kan komma att ändras under kursens gång. Att inrätta ett separat utvecklingsstöd samt ändra fördelningen mellan HST och HPR skulle hantera denna osäkerhet.

¹ Högskoleförordningen (1993:100), 7 kap; samt Valideringsdelegationens del- och slutbetänkande SOU 2018:29 samt SOU 2019:69

Yttrandet har fastställts av Rektor Mats Jägstam efter föredragning av handläggare Johan Hyrén.

Med vänlig hälsning

Johan Hyren

Utbildningsledare